

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU3

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar anslag för 2022 inom utgiftsområde 12 på ca 100 miljarder kronor i enlighet med utskottets förslag. Riksdagen har fastställt ramen för utgiftsområdet till 3 194 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit i budgetpropositionen. Utskottets förslag överensstämmer med det förslag som ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram under utskottets beredning av ärendet. Det innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen för ett av anslagen. I övrigt ställer sig utskottet bakom anslagsfördelningen enligt budgetpropositionen. Utskottet tillstyrker delvis budgetpropositionen i denna del och fem motionsyrkanden om anslagens fördelning inom utgiftsramen. Övriga alternativa budgetförslag som förts fram i motioner avstyrks.

Utskottet avstyrker regeringens lagförslag om att påbörja införandet av en familjevecka. Därmed tillstyrker utskottet ett gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna samt motionsyrkanden om avslag på budgetpropositionen i denna del.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om ändringar i socialförsäkringsbalken för att höja underhållsstödet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn.

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Budgetprocessen i riksdagen	6
Utskottets överväganden	8
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12	8
Statens budget inom utgiftsområde 12	12
Särskilda yttranden	21
1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (S, MP)	21
2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (C)	22
3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)	22
4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (L)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Propositionen	25
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	25
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	28
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	29
<i>Bilaga 4</i>	
Regeringens lagförslag	30

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Statens budget inom utgiftsområde 12

a) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 12 punkt 6 och motionerna

2021/22:3896 av Linda Lindberg m.fl. (SD),

2021/22:3950 av Bengt Eliasson m.fl. (L),

2021/22:4018 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M),

2021/22:4150 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkande 1 och

2021/22:4166 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkande 50 och avslår motionerna

2021/22:25 av Angelica Lundberg (SD),

2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 2, 5, 8, 14, 15, 17 och 18,

2021/22:2613 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 3,

2021/22:3192 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:4166 av Ebba Busch m.fl. (KD) yrkandena 11, 12, 16, 30, 33 och 40,

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 24 och 57,

2021/22:4215 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 9 och

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD) yrkandena 27 och 28.

b) Lagförslaget om att påbörja införandet av en familjevecka

Riksdagen avslår regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken (lagförslag 2.1),

2. lag om ändring i semesterlagen (1977:480),

3. lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584),

4. lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:4150 av Martina Johansson m.fl. (C) yrkandena 2–5 och

avslår proposition 2021/22:1 utgiftsområde 12 punkterna 1–4.

c) Lagförslaget om höjt underhållsstöd

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (lagförslag 2.5).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 12 punkt 5.

Stockholm den 7 december 2021

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S)*, Carina Ohlsson (S)*, Mattias Karlsson i Luleå (M), Ludvig Aspling (SD), Teresa Carvalho (S)*, Martina Johansson (C)*, Ida Gabrielsson (V)*, Julia Kronlid (SD), Emilia Töyrä (S)*, Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S)*, Bengt Eliasson (L)*, Arin Karapet (M), Ann-Sofie Alm (M), Jennie Åfeldt (SD) och Rasmus Ling (MP)*.

* Avstår från ställningstagande, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som gäller utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 4. Motionsförslagen finns också i bilaga 1. I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2022 samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår i sina respektive budgetmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Under beredningen av ärendet har Försäkringskassans generaldirektör informerat utskottet om myndighetens arbete.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har den 24 november 2021 bifallit finansutskottets förslag och bestämt utgiftsramen för 2022 för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn till 99 846 770 000 kronor (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Det är 3 194 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen.

I detta betänkande föreslår socialförsäkringsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de alternativa förslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 12, vilket även inkluderar lagförslag om införande av en familjevecka och om höjt underhållsstöd.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 12

Propositionen

Riksdagen har beslutat om följande mål för utgiftsområde 12 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 12, bet. 2015/16:SfU3, rskr. 2015/16:88):

- Den ekonomiska familjepolitiken ska bidra till en god ekonomisk levnadsstandard för alla barnfamiljer samt minska skillnaderna i de ekonomiska villkoren mellan hushåll med och utan barn.
- Den ekonomiska familjepolitiken ska även bidra till ett jämställt föräldraskap.

Regeringen använder följande centrala indikatorer för att redovisa resultaten inom utgiftsområdet:

- barnfamiljernas inkomstutveckling
- andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard och med låg inkomststandard
- de familjeekonomiska stödets betydelse för hushållens inkomster
- föräldrarnas användning av föräldraförsäkringen och föräldraledighet.

Av regeringens resultatredovisning framgår att medianen för barnhushållens ekonomiska standard (disponibel inkomst per konsumtionsenhet) ökade för samtliga barnhushåll under perioden 2009–2020. Det finns dock stora nivåskillnader i ekonomisk standard mellan olika hushållstyper och dessa skillnader är bestående över tid. Ensamstående kvinnor med flera barn har lägst ekonomisk standard av de olika hushållstyperna och har även haft en svag inkomstutveckling över tid. Även för ensamstående män med flera barn har inkomstutvecklingen varit svag. Under 2020 var den ekonomiska standarden ca 22 procent lägre för utrikes födda ensamstående kvinnor och män med barn än den var för inrikes födda ensamstående kvinnor och män med barn. Sammanboende utrikes födda föräldrar hade 2020 ca 40 procent lägre ekonomisk standard än vad sammanboende inrikes födda föräldrar hade.

Familjepolitikens betydelse för barnhushållens inkomster har enligt regeringens resultatredovisning minskat något sett över en tioårsperiod. Framför allt gäller det ensamståendehushåll med flera barn. De senaste åren har en svag stabilisering setts för flera hushållstyper och familjepolitikens andel av disponibel inkomst bedöms ha ökat svagt mellan 2019 och 2020, förutom för sammanboendehushåll med ett eller två barn. Höjningarna av underhållstöd och bostadsbidrag under de senaste åren påverkar framför allt ensamståendehushållens ekonomiska standard och kan vara en förklaring till att familjepolitiken inte har tappat i betydelse för dessa hushåll de senare åren.

Den ekonomiska familjepolitiken förstärkte barnhushållens disponibla inkomster med i genomsnitt 9 procent 2020, vilket är samma nivå som 2019.

Relativ låg ekonomisk standard är ett mått som avser en ekonomisk standard som är lägre än 60 procent av medianen av ekonomisk standard för samtliga personer det aktuella året. Av regeringens resultatredovisning framgår att andelen barnhushåll med låg ekonomisk standard ökade med 1 procentenhet till 18 procent mellan 2015 och 2020. För ensamstående kvinnor som är utrikes födda är andelen särskilt hög och låg på runt 61 procent under perioden 2015–2020. Även bland sammanboende föräldrar där båda är utrikes födda ses en hög andel med låg ekonomisk standard, ca 42 procent. I hushåll där båda de sammanboende föräldrarna är inrikes födda är risken för ekonomisk utsatthet enbart 5 procent. Uppgifterna för 2020 är en prognos, och skillnaderna mellan åren är små för samtliga hushållstyper.

Ett kompletterande mått på ekonomisk utsatthet är låg inkomststandard. Ett hushåll har låg inkomststandard om hushållets disponibla inkomst är mindre än dess beräknade baskonsumtion. Indikatorn som mäter andelen barnhushåll med låg inkomststandard är ny för årets resultatredovisning. Andelen barnhushåll som har en låg inkomststandard har enligt regeringens resultatredovisning sjunkit över tid men ökade för samtliga hushållstyper förutom för ensamstående utrikes födda män med barn mellan 2019 och 2020. Familjepolitikens bidrag för att barnhushållen ska nå en god levnadsstandard har varit i stort sett oförändrad de senaste fem åren. Utan de familjeekonomiska stöden skulle 26 procent av barnhushållen ha haft en låg ekonomisk standard 2020. Med stöden minskade den andelen till 17 procent, med hänsyn tagen till växelvist boende. Utan den ekonomiska familjepolitiken hade barnhushållen haft en ekonomisk standard som motsvarade 72 procent av den för hushåll utan barn. Med familjepolitiken är andelen 80 procent.

Regeringens resultatredovisning visar att andelen föräldrapar som delar föräldrapenningen jämställt har ökat över tid (med jämställt avses här att båda föräldrarna tar ut minst 40 procent). För barn födda 2005 var det 9,5 procent av föräldraparen som hade fördelat uttaget jämställt vid barnets tvåårsdag. För barn födda 2018 var andelen 19 procent. En lägre andel av föräldraparen, ca 13 procent, delar jämställt på föräldraledigheten. För barnfamiljerna har spridningen av covid-19 inneburit nya råd kring barns närvaro på förskola och skola, vilket resulterat i att nyttjandet av tillfällig föräldrapenning har ökat kraftigt, framför allt under våren 2020. Antalet utbetalade nettodagar med tillfällig föräldrapenning under 2020 var 25 procent högre än vad som var fallet 2019. Män ökade sitt uttag av förmånen något mer än kvinnor.

Enligt regeringens bedömning är målen för utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn delvis uppfyllda.

När det gäller det första delmålet gör regeringen bedömningen att den ekonomiska familjepolitiken, i samma utsträckning som under de senaste åren, under 2020 bidrog till en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna och att familjepolitiken bidrar till att utjämna inkomstskillnader mellan hushåll med och utan barn genom att öka barnhushållens ekonomiska standard. Enligt

regeringen ger familjepolitiken ett gott grundstöd till de flesta barnfamiljer. Ett högre nyttjande av förmåner som tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning under pandemin visar att systemen fungerar väl även i kris och vid plötsliga händelser. För de hushåll som har de lägsta inkomsterna har dock ytterligare åtgärder varit motiverade och ett tillfälligt tillägg till bostadsbidraget har stärkt ekonomin för dessa hushåll. Andelen barnhushåll i ekonomisk utsatthet minskar, men skillnaderna mellan hushåll med och utan barn består. Regeringen anger att barnhushållens inkomster inte har ökat i takt med den genomsnittliga löneutvecklingen trots flera höjningar av exempelvis bostadsbidraget och underhållstödet under de senaste åren.

I fråga om det andra delmålet bedömer regeringen att den ekonomiska familjepolitiken bidrar till ett jämställt föräldraskap men att det behövs ytterligare åtgärder. Regeringen anger att utvecklingen mot ett mer jämställt föräldraskap, mätt som en jämn fördelning av föräldrapenning och föräldraledighet mellan män och kvinnor, går långsamt framåt men inte har ökat nämnvärt det senaste året. Regeringen framhåller att det även för detta mål finns nivåskillnader, t.ex. när det gäller föräldrarnas utbildningsnivå och om de är inrikes eller utrikes födda.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen fortsätter och att det finns en pågående dialog mellan riksdagen och regeringen.

Resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

Utskottet kan konstatera att redovisningen av resultaten även i år har en tillfredsställande struktur. Enligt utskottets mening är det önskvärt att i möjligaste mån hålla isär den egentliga resultatredovisningen och regeringens slutgiltiga bedömning av måluppfyllelsen. Det innebär att denna bedömning inte bör föregripas i redovisningsdelen. Den nya rubriken Regeringens bedömning av måluppfyllelsen speglar avsnittets avsedda innehåll bättre och främjar en sådan uppdelning.

Utskottet noterar att redovisningen är koncentrerad och har ett tydligt fokus på de centrala indikatorerna. I likhet med tidigare år har Försäkringskassan bistått med att utveckla indikatorer för att beskriva hur de olika familjepolitiska stöden bidrar till måluppfyllelsen. En ny indikator som mäter andelen barnhushåll med låg inkomststandard har ersatt det tidigare måttet absolut låg ekonomisk standard. Regeringen redovisar de överväganden som gjorts inför bytet av indikator på ett klagörande sätt. Det är positivt att flera diagram och

tabeller innehåller tidsserier som möjliggör en analys över tid samt att detta även gäller för det nya diagram som visar andelen barnhushåll med låg inkomststandard. Ett flertal av de tabeller och diagram som används för att illustrera resultaten delas upp på män och kvinnor så att könsskillnader åskådliggörs. Ofta görs också en uppdelning för flera olika hushållstyper och för inrikes och utrikes födda. Detta ger enligt utskottets mening goda förutsättningar att bedöma den ekonomiska familjepolitikens resultat för olika grupper. Utskottet välkomnar att det i årets resultatredovisning tas hänsyn till växelvist boende eftersom det, som regeringen påpekar, ger en mer rättvisande bild av barnhushållens faktiska sammansättning och ekonomi. Utskottet noterar vidare att det också i övrigt förekommer resonemang om hur prioriteringar, indikatorer och strategier relaterar till målet för utgiftsområdet samt att det finns utförliga beskrivningar av vad indikatorerna mäter.

En faktor som påverkar resultaten inom utgiftsområdet är hur många personer som får del av de olika stöden. Antalet personer i transfereringssystemen och deras inbördes sammansättning kommer till uttryck i vad som i budgetsammanhang brukar benämnas volymer. I förra årets budgetproposition bedömdes de volymrelaterade utgifterna för anslaget 1:2 Föräldraförsäkring öka med 454 miljoner kronor för 2022 och med 924 miljoner kronor för 2023 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 12 avsnitt 3.10). I den aktuella budgetpropositionen väntas volymerna i stället minska med 3 634 miljoner kronor för 2022 och med 3 535 miljoner kronor för 2023 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 12 avsnitt 3.11 och Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 6.4). Utskottet anser att en redovisning av hur dessa prognoser för de volymrelaterade utgifterna faller ut, tillsammans med en utförligare redogörelse för orsakerna bakom mer påtagliga skiftningar över tid, kan bidra till en bättre förståelse för vilka resultat statliga anslagsmedel får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om. I detta sammanhang kan även noteras att det i resultatredovisningen anges att antalet födda barn förväntas minska under kommande år, samtidigt som det i budgetförslaget anförs att barnafödandet är fortsatt högt (prop. 2021/22:1 utg.omr. 12 s. 20 och 137). Utskottet konstaterar att det visserligen inte finns någon motsättning mellan uppgifterna men ser gärna att resultatredovisningen i framtiden innehåller mer utvecklade resonemang i dessa delar. Precis som regeringen påpekar är kunskap om barnhushållens sammansättning och barnafödandet i Sverige viktig för att kunna tolka resultatredovisningen.

När det gäller bedömningen av målpuppfyllelsen anför regeringen att den ekonomiska familjepolitiken i samma utsträckning som under de senaste åren har bidragit till en god ekonomisk levnadsstandard för barnfamiljerna. Utskottet kan konstatera att resultatredovisningen ger vid handen att inkomstskillnaderna mellan hushåll med och utan barn består, även om familjepolitiken bidrar till en utjämning. Utskottet vill återigen betona vikten av att de familjeekonomiska stöden fortsätter att bidra till goda uppväxtvillkor för barn och att skillnaderna i ekonomisk levnadsstandard mellan de olika barnhushållen minskar genom att de med lägst inkomster får stöd. Utskottet

delar regeringens bedömning att utvecklingen mot ett mer jämställt föräldraskap, mätt som en jämn fördelning av föräldrapenning och föräldraledighet mellan män och kvinnor, går långsamt framåt.

Statens budget inom utgiftsområde 12

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 enligt utskottets förslag, antar regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken i fråga om höjt underhållsstöd och avslår regeringens förslag till lagändringar i övrigt. Riksdagen bifaller därmed delvis regeringens förslag till anslag och Moderaternas, Sverigedemokraternas, Centerpartiets, Liberalernas och Kristdemokraternas motionsyrkanden om anslagens fördelning inom utgiftsramen samt avslår övriga alternativa budgetförslag som förts fram i motioner.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP), 2 (C), 3 (V) och 4 (L).

Propositionen

Anslaget 1:1 Barnbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:1 Barnbidrag bestäms till 33 426 477 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter för allmänna barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag. Anslaget får även användas för utgifter för tilläggsbelopp till familjeförmåner.

Antalet barn i åldern 0–16 år väntas minska under prognosperioden, vilket betyder att utgifterna blir lägre för allmänt barnbidrag, flerbarnstillägg och förlängt barnbidrag. Utgifterna för tilläggsbelopp beräknas ligga stabilt under prognosperioden men är osäkra på längre sikt. Sammantaget innebär förändringarna som beskrivs ovan att utgifterna för anslaget kommer att minska under perioden.

Anslaget 1:2 Föräldraförsäkring

Regeringen föreslår att anslaget 1:2 Föräldraförsäkring bestäms till 48 225 247 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter för föräldrapenning, familjedagspenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning samt ålderspensionsavgift för dessa förmåner.

I propositionen föreslår regeringen att införandet av en familjevecka påbörjas. Till förmånen knyts även statlig ålderspensionsavgift för familjedagspenning. Förslaget får till följd att utgifterna för anslaget ökar med 3,19 miljarder kronor 2022.

Under perioden förväntas antalet födda barn minska svagt; även antalet barn mellan noll och tolv år minskar något. Utgifterna för föräldrapenning och

tillfällig föräldrapenning beräknas öka under de kommande åren som en följd av ett fortsatt högt barnafödande samt en stigande timlön. Nyttjandet av föräldrapenning var lågt under det första halvåret 2021 och förväntas bli ännu lägre under 2022. Antalet födda barn förväntas minska något fram till 2023 för att sedan öka, vilket påverkar utgifterna.

Förslag om att påbörja införandet av en familjevecka

Som angetts ovan föreslår regeringen att det införs en ny föräldrapenningförmån i socialförsäkringsbalken, benämnd familjedagspenning. Enligt förslaget ska den som arbetar i Sverige vara försäkrad för den nya förmånen. Det är en försäkrad förälder i den mening som avses inom både föräldrapenningen och den tillfälliga föräldrapenningen som ska ha rätt till förmånen.

Regeringen anser att familjedagspenning ska kunna lämnas för barn som är mellan 4 och 16 år gamla. Familjedagspenning ska kunna lämnas när föräldern vårdar ett barn under en dag när det är lov, terminsuppehåll, studiedag för personalen eller en motsvarande situation i den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i. Detta ska dock inte gälla när det är fråga om öppen förskola. För rätt till familjedagspenning i ovannämnda fall ska också gälla som villkor att föräldern under den tid som avses ovan till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet på det sätt som krävs med hänsyn till barnets ålder.

Familjedagspenning ska enligt vad regeringen föreslår även kunna lämnas i samband med att föräldern deltar i ett utvecklingssamtal eller motsvarande när det gäller ett barn i den verksamhet enligt skollagen som barnet normalt deltar i (med vissa ytterligare begränsningar).

Förslaget innebär att det är vårdnadshavare som ska ha en självständig rätt att få familjedagspenning. Till en förälder som har ensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst sex dagar per år sammanlagt för barnen. Till en förälder som tillsammans med någon annan har gemensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst tre dagar per år sammanlagt för barnen. Till en förälder som har både ensam vårdnad och tillsammans med någon annan gemensam vårdnad om sina barn som kan berättiga till familjedagspenning ska förmånen lämnas under högst sex dagar per år sammanlagt för barnen. Ersättning för tre av dagarna ska endast lämnas för barn som föräldern har ensam vårdnad om.

Regeringen föreslår att familjedagspenning ska lämnas enligt två förmånsnivåer: hel och halv. Hel familjedagspenning ska lämnas för dag när en förälder helt har avstått från förvärsarbete. Halv familjedagspenning ska lämnas för dag när en förälder har förvärsarbetat högst hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat. När en förälder har avstått från förvärsarbete hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat, ska familjedagspenning i samband med att föräldern deltar i ett utvecklingssamtal eller motsvarande lämnas på halv förmånsnivå även om förutsättningarna för

att föräldern ska ha rätt till förmånen inte är uppfyllda för hela den tid han eller hon har avstått från förvärvsarbete.

En förälder som har ensam vårdnad om ett barn som kan berättiga till familjedagspenning ska enligt förslaget kunna avstå rätten att få familjedagspenning för barnet till förmån för en annan av barnets föräldrar. Rätten att få familjedagspenning ska få avstås för högst tre dagar per år sammanlagt för de barn som föräldern har ensam vårdnad om.

Familjedagspenning ska enligt regeringen få lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid. Familjedagspenning ska dock inte få lämnas till en förälder för samma tid som föräldern får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning. Familjedagspenning ska inte heller lämnas för tid när föräldrapenning annars skulle ha lämnats till föräldern. En vårdnadshavares rätt att få familjedagspenning för ett barn som står under gemensam vårdnad bör inte kunna avstås till förmån för en annan av barnets föräldrar.

Regeringen föreslår att familjedagspenning ska beräknas enligt bestämmelserna om beräkning av tillfällig föräldrapenning. Familjedagspenning ska inte lämnas för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag då ansökan om familjedagspenning kom in till Försäkringskassan. Detta ska dock inte gälla om det finns synnerliga skäl för att familjedagspenning ändå bör lämnas.

Förslaget innebär att en förälder ska ha rätt till ledighet under tid då han eller hon får familjedagspenning. Rätt till ledighet ska finnas även för en förälder som skulle ha haft rätt till familjedagspenning om han eller hon inte hade omfattats av bestämmelserna i socialförsäkringsbalken om bibehållen sjukersättning när den försäkrade förvärvsarbetar. Föräldraledighet med familjedagspenning ska vara semesterlönegrundande.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 4 april 2022. Familjedagspenning ska inte lämnas för tid före ikraftträdandet.

Anslaget 1:3 Underhållsstöd

Regeringen föreslår att anslaget 1:3 Underhållsstöd bestäms till 2 838 365 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter för underhållsstöd. Betalningar från bidragsskyldiga föräldrar återförs till anslaget.

Under prognosperioden förväntas antalet barn med underhållsstöd fortsätta minska som en följd av att fler föräldrar reglerar underhåll för barn på egen hand, utan Försäkringskassans inblandning. Det debiterade beloppet förväntas öka de kommande åren. Samtidigt förväntas inbetalningsgraden, dvs. förhållandet mellan inbetalt och debiterat belopp, minska något.

Regeringen lämnar även förslag om en höjning av underhållsstödet för barn mellan sju och tio år, vilket ökar utgifterna med 35 miljoner kronor 2022.

Förslag om höjt underhållsstöd

Regeringens förslag innebär att underhållsstödet till barn som är 7–10 år gamla ska höjas med 150 kronor så att det ligger på samma nivå som för 11–14-

åringar. Det belopp som lämnas i fullt underhållsstöd ska därmed vara 1 823 kronor i månaden fr.o.m. månaden efter den då barnet har fyllt 7 år i stället för 11 år, t.o.m. månaden då barnet fyller 15 år. Underhållsstöd om 1 673 kronor i månaden ska lämnas t.o.m. månaden då barnet fyller 7 år i stället för 11 år. Regeringen motiverar förslaget med att dagens underhållsstöd till barn mellan 7 och 10 år, dvs. 1 673 kronor per månad, inte fullt ut täcker hälften av normalkostnaden för barn i den åldersgruppen efter att hänsyn har tagits till barnbidraget.

Bestämmelsen om omprövning av den bidragsskyldiga föräldrarnas betalningsbelopp ska enligt regeringens förslag ändras till följd av den nya åldersindelningen. Den bidragsskyldiga föräldrarnas betalningsbelopp ska omprövas när ett högre underhållsstöd lämnas till ett barn med anledning av att barnet har fyllt 7 år i stället för 11 år. En ändring av betalningsbeloppet vid en sådan omprövning ska gälla fr.o.m. månaden efter den då barnet fyllde 7 år i stället för 11 år.

Regeringen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2022 och tillämpas första gången i fråga om underhållsstöd och betalningsskyldighet som avser augusti 2022.

Anslaget 1:4 Adoptionsbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:4 Adoptionsbidrag bestäms till 14 784 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter för bidrag till kostnader för internationella adoptioner.

På grund av reserestriktioner under 2020 har antalet barn som adopterats mer än halverats jämfört med 2019. Osäkerheten kring antalet utbetalade adoptionsbidrag under prognosperioden är stor, givet fortsatta reserestriktioner på grund av covid-19 samt att antalet adopterade barn har minskat över tid.

Anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Regeringen föreslår att anslaget 1:5 Barnpension och efterlevandestöd bestäms till 1 029 900 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter för barnpension och efterlevandestöd.

Antalet barnpensioner förväntas öka under prognosperioden eftersom antalet barn i tonåren, för vilka barnpensioner är vanligare, är relativt stort. Medelbeloppet för barnpension, som styrs av inkomstindex, förväntas också öka under perioden, vilket sammantaget innebär ökade utgifter för barnpension. Även utgifterna för efterlevandestödet förväntas öka svagt eftersom medelbeloppet ökar.

Anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag bestäms till 4 752 293 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter

för omvårdnadsbidrag och vårbidrag samt statlig ålderspensionsavgift för dessa förmåner.

Den 1 januari 2019 ersatte omvårdnadsbidraget den del av vårbidraget som ger ersättning för barnets tillsyns- och vårdbehov. Det sker en successiv överföring av utgifter mellan anslagsdelen vårbidrag och anslagsdelen omvårdnadsbidrag och fr.o.m. 2023 förväntas vårbidraget vara helt utfasat. Utgifterna för anslaget förväntas öka över tid.

Anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår

Regeringen föreslår att anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår bestäms till 8 467 300 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter för statlig ålderspensionsavgift för pensionsrätt för barnår.

Antalet barn i de yngre åldrarna förväntas minska, vilket innebär lägre utgifter på anslaget. Samtidigt påverkar sysselsättningsgrad och ökande timlöner utgifterna. Sammantaget beräknas utgifterna ligga relativt stabilt de kommande två åren för att sedan minska något.

Anslaget 1:8 Bostadsbidrag

Regeringen föreslår att anslaget 1:8 Bostadsbidrag bestäms till 4 286 404 000 kronor för 2022. Anslaget får användas för utgifter för bostadsbidrag till barnfamiljer och till unga som fyllt 18 år men inte 29 år.

Under perioden april 2020 t.o.m. mars 2021 var det ca 149 300 barnhushåll, en majoritet hushåll med hemmavarande barn, samt ca 47 200 ungdomshushåll som fick bostadsbidrag. Antalet mottagare av bostadsbidrag förväntas minska de kommande åren. Antalet barnhushåll minskar snabbare än antalet ungdomshåll. Som en följd av detta beräknas utgifterna för bostadsbidrag minska.

Motionerna

I kommittémotion 2021/22:4018 föreslår Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) att riksdagen anvisar 3 229 000 000 kronor mindre till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 3 194 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av att motionärerna avvisar regeringens förslag om införande av en familjevecka. Till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisas 35 miljoner kronor mindre än regeringen eftersom motionärerna avvisar regeringens förslag om höjt underhållsstöd.

I kommittémotion 2021/22:3896 föreslår Linda Lindberg m.fl. (SD) att riksdagen anvisar 31 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 1 719 miljoner kronor mindre än regeringen. När det gäller nämnda anslag avvisar motionärerna regeringens förslag om införande av en familjevecka och föreslår i stället att

- antalet s.k. pappadagar ökar med 5 dagar
- antalet s.k. dubbeldagar ökar till 60 dagar
- tidsramen för skydd av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) stärks till dess barnet fyllt tre år
- blivande mammor får rätt till tio dagars graviditetspenning före födelsen
- en lagstadgad rätt för båda föräldrarna att delta vid mödravårdsbesök från det att graviditeten är bekräftad med möjlighet att ansöka om en ny form av tillfällig föräldrapenning.

Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 750 miljoner kronor mer än i regeringens förslag för att stärka bostadsbidraget för familjer med svag ekonomi. Slutligen föreslår motionärerna ett nytt anslag, Bidrag till förstföderskor, till vilket anvisas 1 000 miljoner kronor för att täcka engångskostnader som uppstår i samband med att det första barnet föds eller adopteras.

Motsvarande förslag finns i kommittémotion 2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 2, 5, 8, 14, 15, 17 och 18. Ett yrkande om att öka antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen finns även i motion 2021/22:25 av Angelica Lundberg (SD).

Martina Johansson m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2021/22:4150 yrkande 1 att riksdagen anvisar 3 094 000 000 kronor mindre till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 3 194 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av att motionärerna avvisar regeringens förslag om införande av en familjevecka. Som en följd av Centerpartiets förslag om att delvis sänka ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen anvisas 100 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag. I samma motion yrkandena 2–5 begärs att regeringens lagförslag om införande av en familjevecka avslås, i enlighet med vad som anförts ovan.

Nooshi Dadgostar m.fl. (V) föreslår i partimotion 2021/22:3192 att riksdagen anvisar 490 000 000 kronor mer till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 110 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag. Som en konsekvens av att regeringens förslag om arbetsgivaravgifter för personer mellan 19 och 23 år avvisas och av Vänsterpartiets förslag om energiskatt för datorhallar kan anslaget minskas. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 600 miljoner kronor mer än i regeringens förslag till följd av motionärernas förslag om att höja det barnrelaterade bostadsbidraget med 200 kronor per månad för ett barn, 400 kronor för två barn och 600 kronor för tre eller fler barn. Motsvarande förslag om bostadsbidraget finns i kommittémotion 2021/22:2613 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 3.

Ebba Busch m.fl. (KD) föreslår i partimotion 2021/22:4166 yrkande 50 att riksdagen anvisar 1 843 800 000 kronor mindre till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 2 412 miljoner kronor mindre än i regeringens förslag till

följd av att motionärerna avvisar regeringens förslag om införande av familjevecka och i stället föreslår att antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar med barn yngre än två år inte ska begränsas, att ersättningsnivån för de s.k. lägstanivådagarna ska höjas till 220 kronor och att taket i den tillfälliga föräldrapenningen ska höjas från 7,5 till 8 prisbasbelopp. Till anslaget 1:3 Underhållsstöd anvisas 35 miljoner kronor mindre än regeringen eftersom motionärerna avvisar regeringens förslag om höjt underhållsstöd. Till anslaget 1:4 Adoptionsbidrag anvisar motionärerna 3,2 miljoner kronor mer än regeringen för att presumtiva adoptionsföräldrar inte själva ska behöva bekosta den obligatoriska föräldrautbildningen och för att höja adoptionsbidraget till 90 000 kronor per barn. I motionen anges att 2 400 miljoner kronor inom anslaget 1:7 Pensionsrätt för barnår ska finansiera förslag om att utöka antalet barnrättsår från fyra till fem samt för att höja jämförelseinkomsten under barnrättsåren från 75 till 85 procent. Reformen finansieras fullt ut genom motionärernas förslag om att pensionsrätten för studieår ska avskaffas. Till anslaget 1:8 Bostadsbidrag anvisas 600 miljoner kronor mer än i regeringens förslag. Det barnrelaterade bidraget för hemmavarande barn bör enligt motionärerna höjas med 200 kronor per månad för ett barn, 400 kronor för två barn och 600 kronor för tre eller fler barn. Vidare bör taket för den bidragsgrundande inkomsten höjas med 30 000 kronor.

I samma motion yrkandena 11, 12, 16, 30, 33 och 40 föreslås motsvarande tillkännagivanden om lägstanivådagarna i föräldraförsäkringen, pensionsrätten för barnår, föräldrapenningdagar för nyanlända, höjt tak i den tillfälliga föräldrapenningen, höjt särskilt bostadsbidrag för hemmavarande barn och höjt inkomsttak i bostadsbidraget samt höjt adoptionsbidrag och kostnadsfri föräldrautbildning.

Ett tillkännagivande om höjt tak i den tillfälliga föräldrapenningen föreslås även i kommittémotion 2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 24. I samma motion yrkande 57 liksom i kommittémotion 2021/22:4215 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 9 begär motionärerna tillkännagivanden om den föreslagna reformen om barnrättsår. Larry Söder m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2021/22:4222 yrkandena 27 och 28 tillkännagivanden om bostadsbidrag som motsvarar vad som begärs i partimotionen.

Bengt Eliasson m.fl. (L) föreslår i kommittémotion 2021/22:3950 att riksdagen anvisar 3 094 000 000 kronor mindre till utgiftsområde 12 än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisas 3 194 miljoner kronor mindre än regeringen till följd av att motionärerna avvisar regeringens förslag om införande av en familjevecka. Som en konsekvens av Liberalernas förslag om sänkt tak i arbetslöshetsförsäkringen anvisas 100 miljoner kronor mer än regeringen till anslaget 1:8 Bostadsbidrag.

Gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag. Inom utgiftsområde 12 föreslår ledamöterna att riksdagen till anslaget 1:2 Föräldraförsäkring anvisar 3 194 miljoner kronor mindre än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Ledamöterna avvisar regeringens förslag om att påbörja införandet av en familjevecka.

Utskottets ställningstagande

Sverige behöver en ny kurs. Riksdagen har ställt sig bakom det som finansutskottets majoritet anför i betänkande 2021/21:FiU1 (s. 56 f.) om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. De riktlinjerna gäller också som utgångspunkt för socialförsäkringsutskottets ställningstagande i detta betänkande.

Vår tids familjepolitiska utmaningar handlar om att skapa utrymme för både familjeliv och yrkesliv på lika villkor för både män och kvinnor samt att ge familjer förutsättningar för tid tillsammans. Föräldrarna ska vara trygga med att barnen finns i en trygg och utvecklande miljö i skola, förskola och pedagogisk omsorg. Utgångspunkten är att alla barn ska ha ekonomisk och social trygghet och en god relation till båda sina föräldrar. Dessutom handlar det om att utforma de offentliga systemen på ett sådant sätt att samhället i första hand stöttar och hjälper, inte styr och hindrar. Utskottet framhåller vikten av långsiktigt ansvar och föräldrarnas betydelse för barnets trygghet.

Riksdagen har i enlighet med ett gemensamt förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna bestämt ramen för utgiftsområde 12 till ca 100 miljarder kronor. Utskottet har nu att bestämma hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen.

Under beredningen av ärendet i utskottet har samma partier lämnat ett gemensamt förslag om att riksdagen ska anvisa 3 194 miljoner kronor mindre till utgiftsområdet än vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. Minskningen avser anslaget 1:2 Föräldraförsäkring och föranleds av att regeringens förslag om att påbörja införandet av en familjevecka avstyrks.

Utskottet konstaterar att många föräldrar upplever en stress att klara både arbetsliv och tid för barnen. Det gäller inte minst när barnen kommer i skolåldern. För att kunna kombinera ett högt arbetsmarknadsdeltagande med familjeliv är det angeläget att det finns utrymme för flexibilitet. Därför behövs fler verktyg för föräldrar att även kunna prioritera mer tid med barnen och ha möjlighet att kombinera arbetsliv och familjeliv på ett bättre sätt. Rätten till obetald föräldraledighet bör därför utökas med tre dagar per år och förälder till barn i åldern 6–16 år. För föräldrar med ensam vårdnad utökas rätten till ledighet till sex dagar per år. Dagarna ska vara individuella och därmed inte kunna överlätas till annan förälder samt kunna nyttjas fritt under året men inte

kunna sparas till nästkommande år. Ny lagstiftning ska vara på plats den 1 juli 2022. Utskottet anser inte att regeringens förslag om en familjevecka bör genomföras. De medlen används i stället till att förstärka kampen mot brottsligheten, stärka välfärden samt öka stödet till föräldrar och förbättra tryggheten i förskolan.

Med det anförda ställer utskottet sig således bakom Moderaternas, Sverigedemokraternas och Kristdemokraternas gemensamma förslag när det gäller föräldraförsäkringen. Anslaget 1:2 Föräldraförsäkring minskas därmed med 3 194 miljoner kronor i förhållande till vad som föreslås i budgetpropositionen för 2022. I övrigt tillstyrker utskottet regeringens förslag till anslagsfördelning och regeringens lagförslag om höjt underhållsstöd. Övriga alternativa budgetförslag som förts fram i motioner avstyrks.

Utskottet tillstyrker därmed delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 12 punkt 6 och motionerna 2021/22:3896 (SD), 2021/22:3950 (L), 2021/22:4018 (M), 2021/22:4150 (C) yrkande 1 och 2021/22:4166 (KD) yrkande 50. Motionerna 2021/22:25 (SD), 2021/22:2381 (SD) yrkandena 2, 5, 8, 14, 15, 17 och 18, 2021/22:2613 (V) yrkande 3, 2021/22:3192 (V), 2021/22:4166 (KD) yrkandena 11, 12, 16, 30, 33 och 40, 2021/22:4210 (KD) yrkandena 24 och 57, 2021/22:4215 (KD) yrkande 9 och 2021/22:4222 (KD) yrkandena 27 och 28 avstyrks.

När det gäller lagförslagen tillstyrker utskottet motion 2021/22:4150 (C) yrkandena 2–5 och avstyrker proposition 2021/22:1 utgiftsområde 12 punkterna 1–4. Proposition 2021/22:1 utgiftsområde 12 punkt 5 tillstyrks.

Till följd av att regeringens förslag om att påbörja införandet av en familjevecka avstyrks kan anslaget 1:2 Föräldraförsäkring beräknas minska med 3 810 miljoner kronor 2023 och 3 888 miljoner kronor 2024 i förhållande till vad som anges i budgetpropositionen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 12 (S, MP)

Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Emilia Töyrä (S), Björn Petersson (S) och Rasmus Ling (MP) anför:

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot covid-19-pandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Som framhålls i budgetpropositionen är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Genom reformer ska takten i klimatomställningen öka, fler ska komma i arbete, köerna i sjukvården ska kortas och gängkriminaliteten ska övervinnas.

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag när världsekonomin kraftigt försämrades till följd av pandemin. Dessa åtgärder har tillsammans med det svenska välfärdssystemet bidragit till att hålla uppe såväl sysselsättningsgraden som arbetskrafts-deltagandet.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vårt samlade förslag när det gäller statens budget finns i proposition 2021/22:1. Propositionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 1 och 5 i det betänkandet. I propositionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12.

Vårt budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att regeringens förslag om införande av en familjevecka tillstyrks. Det finns ett behov av att förstärka förvärvsarbete föräldrars möjligheter att med ekonomiskt stöd från det allmänna vara lediga tillsammans med sina barn i vissa situationer. Behovet är särskilt uttalat bl.a. för föräldrar som har ett begränsat inflytande över arbetstidens förläggning och för de som på grund av svårigheter att nå en balans mellan familjeliv och arbetsliv väljer att gå ned i arbetstid. Vårt budgetalternativ innebär även att vi ställer oss bakom förslaget i propositionen om höjt underhållsstöd, eftersom dagens underhållsstöd till barn mellan sju och tio år inte fullt ut täcker hälften av normalkostnaden för barn i den åldersgruppen efter att hänsyn har tagits till barnbidraget.

2. Statens budget inom utgiftsområde 12 (C)

Martina Johansson (C) anför:

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Centerpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4121. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 2 och 6 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2021/22:4150.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att regeringens förslag om införande av en familjevecka avstyrks. Bostadsbidraget förstärks till följd av Centerpartiets förslag om sänkt tak i arbetslöshetsförsäkringen.

Sammantaget anvisar vi 3 094 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 12 för 2022.

3. Statens budget inom utgiftsområde 12 (V)

Ida Gabrielsson (V) anför:

I Vänsterpartiets budgetmotion, Röd politik för en grön omställning, föreslås en återstart av den svenska ekonomin efter coronapandemin. Vi vill se en stor grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet. Genom vår politik skapas välfärd som kommer alla till del, från de minsta barnen på förskolan, genom skola och arbetsliv, till de äldre med behov av omsorg.

De senaste 30 åren har den politiska utvecklingen dominerats av nedmonteringar av vår gemensamma välfärd och våra trygghetssystem. I budgetpropositionen fortsätter satsningarna på nyliberala reformer, såsom privatiseringen av arbetsförmedlingen, samtidigt som nödvändiga investeringar i reformer för jobb, klimat och ökad jämlikhet i samhället är otillräckliga.

I Sverige har 10 procent av befolkningen hela 75 procent av den samlade privata förmögenheten. I dag är beskattningen låg på kapitalinkomster och vi har ingen förmögenhetsskatt. Välfärdens underfinansiering, klimatkrisen och den höga arbetslösheten hänger samman med skattesänkningar.

Nu behövs investeringar i vår gemensamma framtid. Därför föreslår vi att det införs en skatt på stora förmögenheter och att skatten på kapitalinkomster görs progressiv och höjs för att finansiera ökade resurser till det gemensamma. Koldioxidutsläpp och arbetslöshet ska ned och den ekonomiska jämlikheten upp. Vi avsätter ca 72 miljarder kronor mer än regeringen på reformer som

syftar till att påskynda den gröna omställningen, stärka landsbygden och kommunsektorn samt rusta upp trygghetssystemen och sjukvården.

Som en del av den överenskommelse Vänsterpartiet ingick med regeringen om framtida samarbetsformer och kraftigt höjda pensioner för de sämst ställda pensionärerna, och eftersom regeringen i sin budgetproposition lagt in Vänsterpartiets förslag om förbättringar i sjukförsäkringen som den s.k. Arne-pensionen, höjda ersättningar och om borttagen s.k. funkisskatt, stödde Vänsterpartiet i andra hand regeringens förslag i fråga om ramarna för statens budget 2022 framför förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vänsterpartiets samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:3278. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 3 och 7 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2021/22:3192.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att det barnrelaterade bostadsbidraget höjs. Bostadsbidraget är inkomstprövat och därför ett mycket träffsäkert instrument för att höja inkomsterna för de som har det sämst ställt. Till följd av bl.a. ändringar i reglerna om arbetsgivaravgifter som Vänsterpartiet föreslår minskar utgifterna för föräldraförsäkringen.

Sammantaget anvisar vi 490 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 12 för 2022.

4. Statens budget inom utgiftsområde 12 (L)

Bengt Eliasson (L) anför:

Sedan coronapandemins utbrott har världsekonomin befunnit sig i en djup kris. Det svenska näringslivet står i grunden starkt efter krisen. Samtidigt har de strukturella problem som Sverige hade före pandemin förstärkts. Utmaningar i form av bl.a. en kunskapsskuld i den svenska skolan i sviterna av pandemin, historiskt hög långtidsarbetslöshet, eskalerad gängkriminalitet och ett växande utanförskap har lämnats vind för våg under mandatperioden. För att vända utvecklingen behövs en kraftfull, liberal reformagenda som svarar mot de utmaningar Sverige står inför.

Liberalerna lägger fram en budget och en reformagenda som ger Sverige en stark kunskapsskola för alla, som rivstartar arbetet med att betala av den integrations-skuld som alltför länge har tillåtits växa och som ger Sverige förutsättningar att bli världens första klimatneutrala välfärdsland. Därtill tillför

vi en kraftig förstärkning till hela rättskedjan, stärker arbetslinjen i bidragssystemen, sänker skatten på arbete och sparande och stärker svenskt innovations- och företagsklimat.

Det är positivt att riksdagens beslut om ramarna för statens budget 2022 innebär en mindre rödgrön politik för Sverige. På viktiga områden genomförs kursomläggningar i liberal och borgerlig riktning, vilket välkomnas. Samtidigt finns det inslag i budgeten som Liberalerna inte ställt sig bakom.

Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 12. Liberalernas budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat.

Liberalernas samlade förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2021/22:4181. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservationerna 4 och 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 12. Förslaget till statens budget för 2022 inom utgiftsområde 12 läggs fram i kommittémotion 2021/22:3950.

Liberalernas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 12 innebär att regeringens förslag om införande av en familjevecka avstyrks. Bostadsbidraget förstärks till följd av Liberalernas förslag om sänkt tak i arbetslöshetsförsäkringen.

Sammantaget anvisar vi 3 094 000 000 kronor mindre än regeringen till utgiftsområde 12 för 2022.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 12:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.1 och 3.9).
2. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i semesterlagen (1977:480) (avsnitt 2.2 och 3.9).
3. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584) (avsnitt 2.3 och 3.9).
4. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (avsnitt 2.4 och 3.9).
5. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (avsnitt 2.5 och 3.10).
6. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt tabell 1.1.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:25 av Angelica Lundberg (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet dubbeldagar i föräldraförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny form av tillfällig föräldrapenning vid mödravårdsbesök för båda föräldrarna och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till graviditetsdagar de sista 30 dagarna innan beräknad förlossning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett särskilt bidrag till förstföderskor och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad tidsram för skyddande av sjukpenninggrundande inkomst och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet dubbeldagar och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler dagar vid barns födsel eller adoption och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2613 av Ida Gabrielsson m.fl. (V):

3. Riksdagen beslutar att det barnrelaterade bostadsbidraget ska höjas med 200 kronor per månad för ett barn, 400 kronor för två barn och 600 kronor för tre eller fler barn.

2021/22:3192 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3896 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3950 av Bengt Eliasson m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4018 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4150 av Martina Johansson m.fl. (C):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken (regeringens förslag 1).
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480) (regeringens förslag 2).
4. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584) (regeringens förslag 3).
5. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (regeringens förslag 4).

2021/22:4166 av Ebba Busch m.fl. (KD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lägstnivådagarna i föräldraförsäkringen till 220 kronor per dag och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år samt att höja jämförelseinkomsten i pensionsrätten för barnår och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om antalet föräldrapenningdagar för nyanlända med barn som är yngre än två år och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja taket i vab till 8 prisbasbelopp och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja det särskilda bostadsbidraget för hemmavarande barn samt inkomsttaket och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt adoptionsbidrag och kostnadsfri föräldrautbildning för presumtiva adoptivföräldrar och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn enligt förslaget i tabellen i motionen.

2021/22:4210 av Sofia Damm m.fl. (KD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjt tak i vab till åtta prisbasbelopp och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka antalet barnrättsår i pensionssystemet från fyra till fem år och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4215 av Hans Eklind m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år och höja jämförelseinkomsten i pensionsrätten för barnår och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4222 av Larry Söder m.fl. (KD):

27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja bostadsbidraget för hemmavarande barn och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja inkomsttaket i bostadsbidraget och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen						
		M	SD	C	V	KD	L	
1:1 Barnbidrag	33 426 477	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:2 Föräldraförsäkring	48 225 247	-3 194 000	-1 719 000	-3 194 000	-110 000	-2 412 000	-3 194 000	
1:3 Underhållsstöd	2 838 365	-35 000	±0	±0	±0	-35 000	±0	
1:4 Adoptionsbidrag	14 784	±0	±0	±0	±0	3 200	±0	
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	1 029 900	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	4 752 293	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:7 Pensionsrätt för barnår	8 467 300	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:8 Bostadsbidrag	4 286 404	±0	750 000	100 000	600 000	600 000	100 000	
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>								
99:1 Bidrag till förstföderskor	±0	±0	1 000 000	±0	±0	±0	±0	
Summa för utgiftsområdet	103 040 770	-3 229 000	31 000	-3 094 000	490 000	-1 843 800	-3 094 000	

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Barnbidrag	±0	33 426 477
1:2 Föräldraförsäkring	-3 194 000	45 031 247
1:3 Underhållsstöd	±0	2 838 365
1:4 Adoptionsbidrag	±0	14 784
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	±0	1 029 900
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag	±0	4 752 293
1:7 Pensionsrätt för barnår	±0	8 467 300
1:8 Bostadsbidrag	±0	4 286 404
Summa för utgiftsområdet	-3 194 000	99 846 770

BILAGA 4**Regeringens lagförslag****1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken**

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 6 kap. 6 och 16 §§, 9 kap. 1 §, 11 kap. 2, 9 och 10 §§, 13 kap. 3 § och 24 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas ett nytt kapitel, 12 a kap., och en ny paragraf, 11 kap. 9 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

6 kap.**6 §**

Den som arbetar i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning B Familjeförmåner

1. graviditetspenning,	(10 kap.)
2. föräldrapenning på grundnivå eller sjukpenningnivå och tillfällig föräldrapenning,	(11–13 kap.)

Avdelning C Förmåner vid sjukdom eller arbetsskada

3. sjukpenning,	(24–28 kap.)
4. rehabilitering, rehabiliteringsersättning och bidrag till arbetshjälpmedel,	(29–31 kap.)
5. inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning,	(33, 34, 36 och 37 kap.)
6. arbetsskadeersättning,	(39–42 kap.)
7. närståendepenning,	(47 kap.)

Avdelning E Förmåner vid ålderdom

8. inkomstgrundad ålderspension,	(55–64 och 69–71 kap.)
8 a. inkomstpensionstillägg,	(74 a kap.)

Avdelning F Förmåner till efterlevande

9. inkomstrelaterad efterlevandepension,	(77, 78, 80 och 82–85 kap.)
10. efterlevandeförmåner från arbetsskadeförsäkringen, och	(87 och 88 kap.)
11. efterlevandeskydd i form av premiepension.	(89–92 kap.)

*Föreslagen lydelse***6 kap.****6 §¹**

Den som arbetar i Sverige är försäkrad för följande förmåner:

Avdelning B Familjeförmåner

1. graviditetspenning, (10 kap.)
2. föräldrapenning på grundnivå eller sjukpenningnivå, (11–13 kap.)
familjedagspenning och tillfällig föräldrapenning,

Avdelning C Förmåner vid sjukdom eller arbetsskada

3. sjukpenning, (24–28 kap.)
4. rehabilitering, rehabiliteringsersättning och bidrag (29–31 kap.)
till arbetshjälpmedel,
5. inkomstrelaterad sjukersättning och inkomstrelaterad aktivitetsersättning, (33, 34, 36 och 37 kap.)
6. arbetsskadeersättning, (39–42 kap.)
7. närståendepenning, (47 kap.)

Avdelning E Förmåner vid ålderdom

8. inkomstgrundad ålderspension, (55–64 och 69–71 kap.)
- 8 a. inkomstpensionstillägg, (74 a kap.)

Avdelning F Förmåner till efterlevande

9. inkomstrelaterad efterlevandepension, (77, 78, 80 och 82–85 kap.)
10. efterlevandeförmåner från arbetsskadeförsäkringen, och (87 och 88 kap.)
11. efterlevandeskydd i form av premiepension. (89–92 kap.)

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***6 kap.****16 §²**

Förmåner enligt 6 § 5, 6, 8 och 9–11 lämnas för tid då den försäkrade vistas utomlands så länge rätten till förmånen består. Detta gäller också i fråga om föräldrapenning på grund- eller sjukpenningnivå enligt 6 § 2,

Familjedagspenning enligt 6 § 2 och förmåner enligt 6 § 5, 6, 8 och 9–11 lämnas för tid då den försäkrade vistas utomlands så länge rätten till förmånen består. Detta gäller också i fråga om föräldrapenning på grund- eller sjukpenningnivå enligt 6 § 2,

1. om barnet är bosatt i Sverige, eller
2. om Försäkringskassan medger det, när ett barn hämtas i samband med adoption.
Första stycket första meningen gäller också i fråga om inkomstpensionstillägg enligt 6 § 8 a om den försäkrade anses vara bosatt i Sverige.

9 kap.**1 §**

I denna underavdelning finns

- bestämmelser om graviditetspenning i 10 kap., och
- allmänna bestämmelser om föräldrapenningsförmåner i 11 kap.

Vidare finns bestämmelser om

¹ Senaste lydelse 2020:1239.

² Senaste lydelse 2020:1239.

- föräldrapenning i 12 kap., *och*
- tillfällig föräldrapenning i 13 kap.
- föräldrapenning i 12 kap.,
- *familjedagspenning i 12 a kap., och*

11 kap.

2 §³

Föräldrapenningsförmåner lämnas i följande former:

1. föräldrapenning för vård av barn med anledning av barns födelse eller vid adoption av barn (12 kap.), <i>och</i>	1. föräldrapenning för vård av barn med anledning av barns födelse eller vid adoption av barn (12 kap.),
2. tillfällig föräldrapenning i särskilda situationer när någon avstår från förvärvsarbete för att vårda barn eller i samband med att ett barn har avlidit (13 kap.).	2. <i>familjedagspenning i särskilda situationer när en förälder avstår från förvärvsarbete för att vårda barn (12 a kap.), och</i>
3. tillfällig föräldrapenning i särskilda situationer när någon avstår från förvärvsarbete för att vårda barn eller i samband med att ett barn har avlidit (13 kap.).	3. tillfällig föräldrapenning i särskilda situationer när någon avstår från förvärvsarbete för att vårda barn eller i samband med att ett barn har avlidit (13 kap.).

9 §

Oavsett antalet barn kan en förälder inte få mer än sammanlagt hel föräldrapenning per dag.

Oavsett antalet barn kan en förälder inte få mer än sammanlagt hel föräldrapenning per dag. *Motsvarande gäller familjedagspenning.*

9 a §

Familjedagspenning får inte lämnas till en förälder för samma tid som föräldern får föräldrapenning eller tillfällig föräldrapenning.

10 §⁴

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 4 a § och 5 a–7 §§ *samt* 13 kap. 10, 11, 13, 26 och 30 §§.

Föräldrapenningsförmåner får inte lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid i annat fall än som anges i 12 kap. 4 a och 5 a–7 §§, 12 a kap. 3 och 4 §§ *och* 13 kap. 10, 11, 13, 26 och 30 §§.

Föräldrapenning får lämnas till en förälder och familjedagspenning till en annan förälder för samma barn och tid.

Tillfällig föräldrapenning enligt 13 kap. 31 e § får lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid.

För tillfällig föräldrapenning gäller även 13 kap. 3 §.

³ Senaste lydelse 2010:2005.

⁴ Senaste lydelse 2018:1628.

*Föreslagen lydelse***12 a kap. Familjedagspenning****Innehåll**

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till familjedagspenning i 2–10 §§,
 - förmånstiden i 11–15 §§,
 - avstående från familjedagspenning i 16 §,
 - beräkning av antalet dagar med rätt till familjedagspenning i 17 §, och
 - beräkning av familjedagspenning i 18 §.

Rätten till familjedagspenning*Allmänna bestämmelser*

- 2 § En försäkrad förälder har rätt till familjedagspenning.
Familjedagspenning lämnas i de fall och under de närmare förutsättningar som anges i detta kapitel.

Vård av barn under lov, terminsuppehåll och studiedagar

- 3 § En förälder har rätt till familjedagspenning om föräldern avstår från förvärvsarbete för att vårda ett barn under en dag när det är lov, terminsuppehåll, studiedag för personalen eller en motsvarande situation i den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i. Detta gäller dock inte när det är fråga om öppen förskola enligt 25 kap. 3 § skollagen.

För rätt till familjedagspenning gäller också som villkor att föräldern under den tid som avses i första stycket till huvudsaklig del faktiskt vårdar barnet på det sätt som krävs med hänsyn till barnets ålder.

Deltagande i utvecklingssamtal

- 4 § En förälder har rätt till familjedagspenning om föräldern avstår från förvärvsarbete i samband med att han eller hon deltar i ett utvecklingssamtal eller motsvarande när det gäller ett barn i den verksamhet enligt skollagen (2010:800) som barnet normalt deltar i. Detta gäller dock endast om verksamheten avser

1. förskola,
2. förskoleklass,
3. grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola eller utbildning enligt 24 kap. skollagen på grundskolenivå, eller
4. pedagogisk omsorg enligt 25 kap. 2 § skollagen som ersätter förskola.

Förbud mot att byta ut föräldraperning

- 5 § Familjedagspenning lämnas inte för tid när föräldraperning annars skulle ha lämnats till föräldern.

Förmånsnivåer och förvärvsarbete

- 6 § Familjedagspenning lämnas enligt följande förmånsnivåer:
1. Hel familjedagspenning för dag när en förälder helt har avstått från förvärvsarbete.
 2. Halv familjedagspenning för dag när en förälder har förvärvsarbetat högst hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat.

- 7 § När en förälder har avstått från förvärvsarbete hälften av den tid han eller hon annars skulle ha arbetat, lämnas halv familjedagspenning enligt 4 § och 6 § 2 även om förutsättningarna i 4 § för rätt till förmånen inte är uppfyllda för hela den tid som föräldern har avstått från förvärvsarbete.

8 § Som förvärvsarbete betraktas inte

1. vård av barn som har tagits emot för stadigvarande vård och fostran i föräldrarnas hem, eller

2. sådant förvärvsarbete som den försäkrade utför under tid för vilken han eller hon får sjukersättning enligt bestämmelserna i 37 kap. 3 §.

Om det vid tillämpningen av första stycket 2 inte går att avgöra under vilken tid den försäkrade avstår från förvärvsarbete för att vårda sitt barn, ska frånvaron i första hand anses som frånvaro från sådant förvärvsarbete som avses i 37 kap. 3 §.

9 § Den omständigheten att en arbetslös förälder som är arbetssökande inte står till arbetsmarknadens förfogande under tid som avses i 3 § första stycket och 4 § likställs inte med att föräldern avstår från förvärvsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om familjedagspenning.

10 § Om en förälder får oavkortade löneförmåner under tid då han eller hon bedriver studier, likställs avstående från studier med avstående från förvärvsarbete vid tillämpning av bestämmelserna om familjedagspenning. Detta gäller dock endast i den utsträckning föräldern går miste om löneförmånerna.

Förmånstiden*Ensam vårdnad*

11 § Till en förälder som har ensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning lämnas förmånen under högst sex dagar per år sammanlagt för barnen.

Gemensam vårdnad

12 § Till en förälder som tillsammans med någon annan har gemensam vårdnad om samtliga sina barn som kan berättiga till familjedagspenning lämnas förmånen under högst tre dagar per år sammanlagt för barnen.

Både ensam och gemensam vårdnad

13 § Till en förälder som har både ensam vårdnad och tillsammans med någon annan gemensam vårdnad om sina barn som kan berättiga till familjedagspenning lämnas förmånen under högst sex dagar per år sammanlagt för barnen.

Ersättning för tre av dagarna lämnas endast för barn som föräldern har ensam vårdnad om.

Familjedagspenning för tid före ansökan

14 § Familjedagspenning lämnas inte för längre tid tillbaka än 90 dagar före den dag då ansökan om familjedagspenning kom in till Försäkringskassan. Detta gäller dock inte om det finns synnerliga skäl för att familjedagspenning ändå bör lämnas.

Barnets ålder

15 § Familjedagspenning lämnas för tid från det att barnet fyller fyra år och längst till dess att barnet har fyllt sexton år.

Avstående från familjedagspenning

16 § En förälder som har ensam vårdnad om ett barn som kan berättiga till familjedagspenning kan avstå rätten att få familjedagspenning för barnet till förmån för en annan av barnets föräldrar.

Rätten att få familjedagspenning får avstås för högst tre dagar per år sammanlagt för de barn som föräldern har ensam vårdnad om.

Beräkning av antalet dagar med rätt till familjedagspenning

17 § Vid beräkning av antalet dagar med rätt till familjedagspenning gäller följande:

- En dag med hel familjedagspenning motsvarar en dag.
- En dag med halv familjedagspenning motsvarar hälften av en dag.

Beräkning av familjedagspenning

18 § Familjedagspenning beräknas enligt bestämmelserna om tillfällig föräldrapenning i 13 kap. 33–38 §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 kap.

3 §⁵

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § första stycket lämnas till båda föräldrarna för samma barn och tid:

1. om föräldrarna följer med sitt barn till läkare när barnet lider av allvarlig sjukdom, och
2. om föräldrarna, som en del i behandlingen av sitt barn, behöver delta i läkarbesök eller i behandling som ordinerats av läkare.

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § *andra* stycket lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid, om föräldrarna deltar i en kurs som ordnas av en sjukvårdshuvudman för att lära sig vårda barnet.

Tillfällig föräldrapenning får förutom i de fall som anges i 11 kap. 10 § *tredje* stycket lämnas till flera föräldrar för samma barn och tid, om föräldrarna deltar i en kurs som ordnas av en sjukvårdshuvudman för att lära sig vårda barnet.

24 kap.

3 §⁶

En försäkrads sjukpenninggrundande inkomst ligger också till grund för beräkning av följande förmåner enligt denna balk:

- graviditetspenning,
 - föräldrapenning på sjukpenningnivå,
 - tillfällig föräldrapenning,
 - rehabiliteringspenning enligt 31 kap.,
 - skadelivränta,
 - smittbärapenning, och
 - närståendepenning.
- familjedagspenning.*

1. Denna lag träder i kraft den 4 april 2022.
2. Familjedagspenning lämnas inte för tid före ikraftträdandet.

⁵ Senaste lydelse 2018:1628.

⁶ Senaste lydelse 2011:1513.

2 Förslag till lag om ändring i semesterlagen (1977:480)

Härigenom föreskrivs att 17 a § semesterlagen (1977:480) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Förslagen lydelse

17 a §¹

Frånvaro från arbetet är semesterlönegrundande när det gäller ledighet enligt föräldraledighetslagen (1995:584) i fråga om

1. ledighet enligt 8 § första stycket *nämnda* lag, om frånvaron under intjänandeåret inte överstiger 120 dagar, eller för ensamstående förälder 180 dagar,

2. tid för vilken graviditetspenning *utges* enligt 10 kap. socialförsäkringsbalken, eller

3. tid för vilken föräldrapenning lämnas med anledning av barns födelse eller adoption enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken, om frånvaron för varje barn eller vid flerbarnsbörd sammanlagt inte överstiger 120 dagar eller för ensamstående förälder 180 dagar.

I en frånvaroperiod enligt första stycket räknas in även dagar när arbetstagaren inte skulle ha utfört arbete.

1. ledighet enligt 8 § första stycket *samma* lag, om frånvaron under intjänandeåret inte överstiger 120 dagar, eller för *en* ensamstående förälder 180 dagar,

2. *ledighet enligt 8 a eller 8 b § samma lag,*

3. tid för vilken graviditetspenning *lämnas* enligt 10 kap. socialförsäkringsbalken, eller

4. tid för vilken föräldrapenning lämnas med anledning av barns födelse eller adoption enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken, om frånvaron för varje barn eller vid flerbarnsbörd sammanlagt inte överstiger 120 dagar eller för *en* ensamstående förälder 180 dagar.

Denna lag träder i kraft den 4 april 2022.

¹ Senaste lydelse 2010:1223.

3 Förslag till lag om ändring i föräldraledighetslagen (1995:584)

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldraledighetslagen (1995:584)

dels att 3, 10 och 13 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 8 a och 8 b §§, och närmast före 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Det finns följande *sex* former av föräldraledighet för vård av barn m.m.:

1. Hel ledighet för en kvinnlig arbetstagare i samband med hennes barns födelse och för amning (mamaledighet, 4 §).

2. Hel ledighet för en förälder tills barnet blivit 18 månader eller, under förutsättning att föräldern då har hel föräldrapenning, för tid därefter (hel ledighet med eller utan föräldrapenning, 5 §).

3. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med tre fjärdedelar, hälften, en fjärdedel eller en åttondel medan föräldern har tre fjärdedels, halv, en fjärdedels respektive en åttondels föräldrapenning (delledighet med föräldrapenning, 6 §).

4. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel tills, i huvudfallet, barnet fyllt åtta år (delledighet utan föräldrapenning, 7 §).

5. Ledighet för en arbetstagares tillfälliga vård av barn (ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m., 8 §).

6. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel om det för barnet lämnas omvårdnadsbidrag (ledighet med omvårdnadsbidrag, 9 §).

Särskilda bestämmelser om ledighet och omplacering för kvinnliga arbetstagare som väntar barn, nyligen fött barn eller som ammar finns i 18–21 §§.

6. Ledighet för en förälder som får eller skulle ha haft rätt till familjedagspenning (ledighet med familjedagspenning m.m., 8 a och 8 b §§).

7. Ledighet för en förälder i form av förkortning av normal arbetstid med upp till en fjärdedel om det för barnet lämnas omvårdnadsbidrag (ledighet med omvårdnadsbidrag, 9 §).

Ledighet med familjedagspenning m.m.

8 a §

En förälder har rätt till ledighet under den tid då han eller hon

1. får familjedagspenning för att vårda ett barn under en dag när det är lov, terminsuppehåll, studiedag för personalen eller en motsvarande situation enligt 12 a kap. 3 § socialförsäkringsbalken, eller

2. skulle ha haft rätt till sådan familjedagspenning, om föräldern inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § samma balk.

¹ Senaste lydelse 2018:1266.

8 b §

En förälder har rätt till ledighet under den tid då han eller hon

1. får familjedagspenning i samband med att föräldern deltar i ett utvecklingsamtal eller motsvarande enligt 12 a kap. 4 § socialförsäkringsbalken, eller

2. skulle ha haft rätt till sådan familjedagspenning, om föräldern inte omfattats av bestämmelserna i 37 kap. 3 § samma balk.

10 §²

Ledigheten får delas upp på högst tre perioder för varje kalenderår. Om en ledighetsperiod löper över ett årsskifte, ska den anses höra till det kalenderår då ledigheten påbörjades.

Trots denna begränsning får en ledighet delas upp när det gäller *antingen* ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m. enligt 8 § eller ledighet med föräldrapenning enligt 12 kap. 5 a–7 a §§ socialförsäkringsbalken.

Trots denna begränsning får en ledighet delas upp när det gäller ledighet med tillfällig föräldrapenning m.m. enligt 8 §, ledighet med familjedagspenning m.m. enligt 8 a och 8 b §§ eller ledighet med föräldrapenning enligt 12 kap. 5 a–7 a §§ socialförsäkringsbalken.

13 §³

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6, 7 eller 9 § ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 8 § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om det inte kan ske och rätten till ledigheten grundar sig i att arbetstagaren får tillfällig föräldrapenning eller skulle ha haft rätt till förmånen enligt föreskrifter som avses i 2 kap. 5 a § socialförsäkringsbalken, ska ledigheten anmälas så snart som möjligt. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 4, 5, 6, 7, 8 a eller 9 § ska anmäla detta till arbetsgivaren minst två månader före ledighetens början eller, om det inte kan ske, så snart som möjligt. I samband med sin anmälan ska arbetstagaren ange hur lång tid ledigheten är planerad att pågå.

En arbetstagare som vill utnyttja sin rätt till ledighet enligt 8 eller 8 b § ska anmäla ledigheten till arbetsgivaren minst en vecka före ledighetens början. Om det inte kan ske och rätten till ledigheten grundar sig i att arbetstagaren får tillfällig föräldrapenning eller skulle ha haft rätt till förmånen enligt föreskrifter som avses i 2 kap. 5 a § socialförsäkringsbalken, ska ledigheten anmälas så snart som möjligt. Om ledigheten beror på sjukdom eller smitta, gäller dock inte någon anmälningstid.

Denna lag träder i kraft den 4 april 2022.

² Senaste lydelse 2018:1629.

³ Senaste lydelse 2020:192.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

dels att 3 kap. 8 § ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 3 kap. 8 § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Arvode vid föräldraledighet

8 §

Arvode vid föräldraledighet

Om en ledamot är föräldraledig från sitt uppdrag ska det för samma tid göras avdrag från arvodet och tilläggsarvodet och från andra sådana fasta arvoden som avses i 1 § 2 och 4 lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Ledighet för barns födelse, vård av adoptivbarn *eller* ledighet med tillfällig föräldrapenning ger rätt till ersättningar enligt de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos Riksdagsförvaltningen.

Ledighet för barns födelse, vård av adoptivbarn, ledighet med tillfällig föräldrapenning *eller ledighet med familjedagspenning* ger rätt till ersättningar enligt de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos Riksdagsförvaltningen.

Avdrag från arvoden och betalningen av ersättningarna ska göras enligt de bestämmelser som gäller för arbetstagare hos Riksdagsförvaltningen. För en ledamot gäller dock att arbetsdagsavdrag är detsamma som kalenderdagsavdrag.

Denna lag träder i kraft den 4 april 2022.

5 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 20 § och 19 kap. 34 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap. 20 §¹

Underhållsstöd till ett barn lämnas med

- 1 673 kronor i månaden till och med månaden då barnet fyller 11 år,
- 1 823 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 11 år till och med månaden då barnet fyller 15 år, och
- 2 223 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 15 år.

Första stycket gäller om inte något annat följer av 21–24 och 26–30 §§.

- 1 673 kronor i månaden till och med månaden då barnet fyller 7 år,
- 1 823 kronor i månaden från och med månaden efter den då barnet har fyllt 7 år till och med månaden då barnet fyller 15 år, och

19 kap. 34 §²

Betalningsbelopp enligt 10–17, 21, 26 och 27 §§ ska omprövas

1. när det finns ett nytt beslut om slutlig skatt,
2. när grunden för tillämplig procentsats enligt 17 § ändras, och
3. när ett högre underhållsstöd lämnas till ett barn med anledning av att barnet har fyllt 11 eller 15 år.

En ändring av betalningsbeloppet vid omprövning enligt första stycket 1 ska gälla från och med februari året efter det år då beslutet om slutlig skatt meddelades. En ändring av betalningsbeloppet vid omprövning enligt första stycket 2 ska gälla från och med månaden efter den då grunden för tillämplig procentsats enligt 17 § ändrades, dock aldrig längre tid tillbaka än tre år före den dag då Försäkringskassan fick kännedom om ändringen. En ändring av betalningsbeloppet vid omprövning enligt första stycket 3 ska gälla från och med månaden efter den då barnet fyllde 11 eller 15 år.

3. när ett högre underhållsstöd lämnas till ett barn med anledning av att barnet har fyllt 7 eller 15 år.

En ändring av betalningsbeloppet vid omprövning enligt första stycket 1 ska gälla från och med februari året efter det år då beslutet om slutlig skatt meddelades. En ändring av betalningsbeloppet vid omprövning enligt första stycket 2 ska gälla från och med månaden efter den då grunden för tillämplig procentsats enligt 17 § ändrades, dock aldrig längre tid tillbaka än tre år före den dag då Försäkringskassan fick kännedom om ändringen. En ändring av betalningsbeloppet vid omprövning enligt första stycket 3 ska gälla från och med månaden efter den då barnet fyllde 7 eller 15 år.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.
2. De nya bestämmelserna tillämpas första gången i fråga om underhållsstöd och betalningsskyldighet som avser augusti 2022.

¹ Senaste lydelse 2020:1271.

² Senaste lydelse 2018:743.